

FOLK OG LAND

NR. 16 — 16. ÅRGANG

LØRDAG 19. AUGUST 1967

LØSSALG 1 KRONE

Menneskerettskommisjonen vred seg unna denne gangen også

ADVOKAT HELLIKSEN OG FORBUNDETS HENVENDELSE KAN IKKE BEHANDLES AV DOMSTOLEN FORDI URETEN ER BEGÅTT FØR NORGE UNDERTEGNET KONVENSJONEN

Som mange av våre lesere vil huske fra tidligere utførlig omtale i FOLK OG LAND, henvendte advokat Sverre Helliksen seg sammen med Forbundet for Sosial Oppreisning til den europeiske menneskerettighetskommisjon med klage over det såkalte «rettsoppgjør» i Norge etter opphøret av den tyske okkupasjon. Klagen ble sendt 18. november 1964 og senere har det vært ført en del korrespondanse om saken.

I disse dager har advokat Helliksen endelig mottatt menneskerettighetskommisjonens avgjørelse, og den går som ventet ut på at man unndrar seg å avsi noen kjennelse under påberopelse av at «rettsoppgjøret» i Norge fant sted før Norge ble forpliktet i henhold til menneskerettighetskonvensjonen og at Kommisjonen derfor ikke har kompetanse til å behandle klagen. Når det gjelder den subsidiære klage over at den norske Høyesterett hadde nektet gjenopptagelse av landssvik-saken mot Helliksen trass i at det nødvendige grunnlag for slik gjenopptagelse forelå, så påberoper Kommisjonen seg at en slik rett til gjenopptagelse av rettssaker ikke er nevnt i menneskerettighetskonvensjonen.

Det hele er altså ytterst tynt og må vel betraktes som et uttrykk for at Kommisjonen i virkeligheten finner det norske «rettsoppgjør» høyst klanderverdig, men ikke finner det politisk opportunt å slå dette fast og derfor ikke vil si noe om sakens realitet. Men det ligger vel kanskje noe av en meningsyttring i den utførlige måte den fremlegger argumentene mot «rettsoppgjøret» på.

Vi gjengir i det følgende Kommisjonens avgjørelse i sin helhet:

Den europeiske menneskerettighetskommisjon har i lukket møte 3. april 1967, under ledelse av C. Th. Eustathiades og med følgende medlemmer tilstede: A. Susterhenn, M. Sørensen, F. Ermacora, G. Sperduti, J. E. S. Fawcett, M. A. Triantafyllides, F. Welter, T. Balta, P. P. O'Donoghue, P. O. Delahaye, T. Lindal og med kommisjonens sekretær A. B. McNulty tilstede, behandlet klage inn-sendt 18. november 1964 av Sverre Helliksen over Norge og registrert 2. desember 1964 under dokument nr. 2369/64, og har under hensyntagen til den beretning som er fastsatt

Den utrettelige rettsforkjemper, advokat Sverre Helliksen

i forskrift 45, paragraf 1 i Kommisjonens prosedyreregler, overveiet:

KJENSGJERNINGENE

Kjensgjerningene slik de er lagt frem av søkeren kan sammenfattes slik:

Søkeren er norsk borger, bosatt i Oslo. Han er advokat av yrke.

Han beretter at etter å være holdt i varetekt i 1120 dager, ble han dømt 31. mai 1948 ved Eidsivating lagmannsrett til ti års fengsel. Anklagen mot ham var at han hadde vært medlem av Quislingpartiet Nasjonal Samling. Tydeligvis ble det også anført mot ham at han under okkupasjonen av Norge hadde overtatt stillingen som byrettsjustitiarius i Oslo. Han beretter at hans appell over denne dom deretter ble avslått av Høyesterett.

Søkeren viser også til en avgjørelse av Høyesterett dattert 25. oktober 1951, hvorefter han ble tvunget til å betale skadeserstatning med 400 000 norske kroner, til dekning av en del av der skade som Nasjonal Samling ble påstått å ha påført samfundet.

Søkeren har senere ved flere anledninger forsøkt å få gjenopptatt saken, men alle hans anmodninger er blitt avslått. Den siste avgjørelse i denne henseende ble gitt av Høyesteretts ankeinstans 17. september 1966.

(Forts. side 6)

NS forsvarte energisk norske interesser

ET BREV FRA HAGELIN TIL ROSENBERG SÅ TIDLIG SOM I OKTOBER 1940

Det er interessant å notere seg at allerede kort etter at Nasjonal Samling i september 1940 etter Rikskommisariens mislykkede riksrådsforhandlinger stilte 9 av de 13 kommissariske statsråder, satte partiet inn en energisk kampanje til forsvar av norske interesser vis a vis den tyske okkupasjonsmakt. Det hadde vært så som så med det i administrasjonsrådets tid. Partiet optrådte såvisst ikke som noen håndlanger for tyskerne, men sa kraftig og energisk fra om det en mente var galt. William Hagelin, som ellers har vært ansett som spesielt villig til å gå tyskerne tilhånd fordi han hadde bodd så mange år i Tyskland og var blitt preget av det, dokumenterte likevel straks at han var nordmann og først og fremst varetok de norske interesser. Etterfølgende brev som han sendte til Alfred Rosenberg 14. oktober 1940, altså ca. 14 dager etter administrasjonsskiftet, er i denne forbindelse av betydelig interesse. Det står gjengitt i den trykte utgave av Alfred Rosenbergs dagbok under dokument PS-932 og lyder slik i norsk oversettelse:

«Efter at NS 25. sept. overtok 9 av 13 ministerier er det nu på det mest ugunstige tidspunkt dukket opp et meget uheldig spørsmål: den tyske Wehrmacht (i Berlin?) vil nu

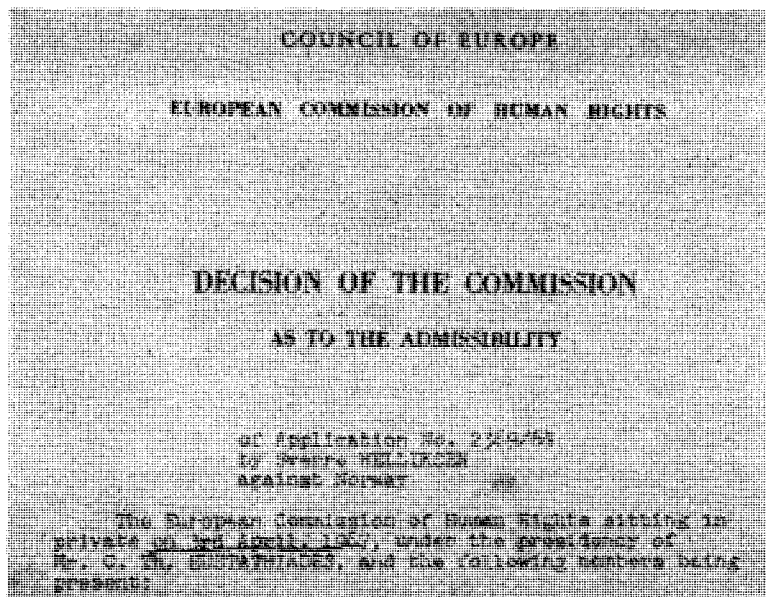
lig materiell som krigsbytte og å beslaglegge det. Således vil man f. eks. stille den del av den norske handelsflåte som fremdeles befinner seg i Norge for priseretten som krigsbytte, noe som for enhver pris må forhindres. På lignende måte er det ved våpenfabrikkene på Kongsberg og Raufoss, slik som vedlagte bilag viser. Slike forholdsregler ville ganske enkelt virke knusende i Norge og utøve en uhyre ugunstig innflytelse på forholdet til Tyskland. For den nasjonale regjering kunne det gjennom dette oppstå en fatal situasjon.

Videre er å melde at den tyske Wehrmacht på temmelig hensynsløs måte foretar rekvisisjoner, også i tilfeller hvor det ikke foreligger noen tvingende nødvendighet. Det forekommer nordmennene som en unødig hardhet at Wehrmacht har beslaglagt 750 tonn kaffe med den begrunnelse at man ikke kan se på at nordmennene får kaffe, mens Wehrmacht ikke får. De faktiske forhold er at Wehrmachtsmedlemmer i kafeer og restauranter kan drikke akkurat like meget kaffe som nordmennene og at kvoten som blir tildelt privathusholdninger er meget liten (60 gr. pr. uke). Hvis tyskerne beslaglegger slik fortsatt vil husholdningene ikke kunne få mere og kaffeutskjenkningen i kafeer og restauranter må

(Forts. side 2)

Både skriftlig og muntlig var NS-folk med Quisling i spissen utrettelige i sine anstrengelser for å forsvare norske interesser. Her gjør Quisling og Hagelin en direkte henvendelse til Hitler.

NS forsvarte —

(Forts. fra side 1.)

allerede nu rasjonerer på grunn av Wehrmachts rekvisisjoner. En forholdsregel som ikke bidrar til at den tyske Wehrmacht vinner venner i Norge.

Videre krever Wehrmacht (også bare som en 1. rate) 300 000 liter brennevin og vin, og attpåtil blir dette kvantum forlangt på slike betingelser at bare på disse 300 000 liter vil staten måtte notere et tap på 2,5 millioner kroner. (Alt ialt blir det krevet 1 million liter). Det dreier seg jo her i Norge ikke om kjempende tropper, men om okkupasjonstropper, som faktisk har det ganske utmerket her og som har det langt bedre enn mange andre. Man vil derfor ikke kunne gjøre det klart for nordmennene at det foreligger noen tvingende nødvendighet for slike forholdsregler. De kan bare ansees som uttrykk for at Norge er et erobret land, hvor Wehrmacht kan opptre som den lyster. Men nettopp det burde jo for enhver pris unngås. I alle fall bør det unngås **nu** da en nasjonal regjering er kommet til roret, som på forhånd var tyskvennlig og som har arbeidet for et **frivillig** forbund med Tyskland. Hvis Wehrmacht ville sabotere dette arbeide fra nasjonalt hold, kunne den ikke bruke et bedre middel enn nu å skride til priseerklæringer og til unødvendige rekvisisjoner.

Ved denne anledning skal det også nevnes at det av finansministeriet blir krevet en bevilgning på 100 000 kroner til en salongvogn for Rikskommissaren, såvelsom ytterligere 40 000 kroner til elgjakt for Rikskommissaren. (Vi ber om at dette ikke blir brukt mot Rikskommissaren, eller bare i nødsfall). Det er jo kjent at engelskmennene avpresser de overvunne negerstammer deres elfenben — men det venligsinne norske folk burde man dog spare for unødige byrder. I parentes bemerket beslaglegger Wehrmacht i Oslo så mange bygninger til kontorbruk at det knapt er mulig å skaffe de nyopprettede ministerier passende kontorlokaler. Det er vanskelig å innse at det er nødvendig å utvide Wehrmachts administrasjonsapparat på en så uhyrlig måte. Det samme er tilfelle med Rikskommissarens sivilforvaltning. Også her er hundrevis av folk for hånden, om hvem man forbauset spør seg selv om de bare er her for å ha en behagelig stilling. Omkostningene ved denne kjempe-messige forvaltning er uhyre store og kunne ganske bestemt reduseres til en brøk-

del. Nu da en nasjonal, tyskvennlig regjering er ved roret, som langt bedre kjenner de norske forhold enn tyskerne, er dette uhyre apparat med tjenestemenn for størstedelens vedkommende overflødig. Disse herrer blander seg nu inn i administrasjonen og vil fremdeles gi de nasjonale ministre forskrifter. En tilstand som allerede nu, efter så kort tids forløp, har ført til forbitrelse blant de nasjonale ministre. Man kan virkelig ikke hevde at de tyske tjenestemenns forhold alltid står for kritikk. Således har for eksempel Rikskommissar gitt ordre om i Kristiansund å bygge brakker for befolkningen, som vil koste 10 millioner, uten på forhånd å ofre finansieringen av dette byggeforetagende en tanke. Nu, efter at foretagendet er 3/4 ferdig, har man falt på at det også må være noen som skaffer tilveie de 10 millioner, og man forlanger nu av nordmennene at de skal skaffe disse 10 millioner. Dertil er bven Kristiansund totalt ødelagt og helt insolvent. Staten selv er heller ikke i den stilling at den kan skaffe penge. Den nye finansminister har alt nu å dekke et underskudd på det nye budsjett på 420 millioner, en for Norge ganske enkelt uhyrlig sum. Som man hører, beløper okkupasjonsomkostningene seg hver måned til ca. 160 millioner kroner, slik at den tyske Wehrmacht og de tyske myndigheter i Norge bør ha all mulig grunn til å la sparsomheten råde. Man må huske på at det norske folk ikke en gang utgjør 3 millioner, altså knappe 3/4 av Berlins befolkning. Herunder må man spesielt ta hensyn til at en meget stor del av det norske folk lever under de fattigst tenkelige forhold.

Videre er det å gjøre oppmerksom på at den tyske politikk her oppe langsomt, men sikkert, medfører inflasjon. Tyskerne betaler langt høyere lønninger enn vanlig her. De tyske firmaer som leverer varer til Norge krever høyere priser for hver gang, da nordmennene ikke kan forsvare seg. Som man hører her skal herr Wohltat i Berlin spille en viss rolle i den forbindelse. Om det er riktig bør undersøkes der.

De tyske økonomiske eksperter som fra april av har styrt avgjørende her, har ikke sørget for at prisene forble stabile, slik at disse alt har steget betydelig.

Alt dette betyr en alvorlig belastning for den nasjonale regjering. Tyngst veier dog fremgangsmåten til Wehrmacht som er nevnt innledningsvis (Krigsbytte, rekvi-

Stortinget 24. april 1964

Utskrift av Edvard Isak Hambros tale:

«Det er jo ikke nok at en sak bringes ut av verden. Vi vil også gjerne at den skal bringes ut av verden på en slik måte at det virker rettferdig og rimelig. Hvis folk føler at der er begått urett, kan vi ikke slippe fra dette ved å vedlegge dokumentene protokollen. Ved siden av sine andre gjøremål skal Stortinget også være folkets våkne samvittighet. Derfor bør en sak som denne drøftes grundig og belyses fra alle kanter, og det bør skje i Stortinget. Som folkets representanter har vi her et moralsk ansvar, og jeg tror vi alle føler sterkt at eventuell urett må gjøres god igjen og ikke bare skjules bak en vakker fasade. Vi må undersøke om urett har vært begått, og i tilfelle om den kan gjøres god igjen. Det er et gammelt norsk ord som sier at det som er vrangt, kan ikke bli rett. Og vi føler som mennesker at vi har ikke lov til å si at det ikke finnes noen utvei, hvis urett er blitt begått.»

Hittil foreligger der **intet** som tyder på at der er foretatt undersøkelser, om urett er begått — enn mindre noe resultat herav.

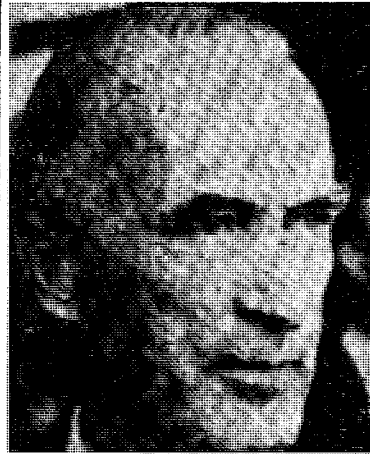
O.H.

sisjoner osv.) Dette virker så ugunstig på stemningen likeoverfor Tyskland at det er vanskelig å ta til orde mot det. For hva nytter de mange ord, når kjensgjerningene selv taler. Dessuten blir alt dette utnyttet meget dyktig av Tysklands motstandere. Det blir over alt fortalt at den tyske Wehrmacht tar alt fra nordmennene.

Den nasjonale bevegelse og den nasjonale regjering kan gjennom dette komme i en så vanskelig stilling at det under visse omstendigheter ikke er noe annet å gjøre for den **enn å tre tilbake og overlate Wehrmacht å foreta valget av regjering**. Herr generaloberst von Falkenhorst omgås likevel med forkjærlighet anglofile plutokratkretser. Man ser ham avbildet sammen med storredere, som har skjovet den norske flåte over til England, for eksempel herr Fearnley og andre. uten at han selv er det bevisst vil disse folk utvilsomt sørge for at den tyske Wehrmachts politikk i Norge utformes til skade for Tyskland.

Det er umulig for NS å bygge opp et hjertelig forhold mellom Norge og Tyskland hvis arbeidet stadig skal bli ødelagt igjen av den tyske Wehrmacht eller den tyske sivilforvaltning. Det må der-

Slutt på Krupp-dynastiet

Alfried Krupp von Bohlen

Den tyske industrifyrste, **Alfried Krupp von Bohlen** er død i forholdsvis ung alder, rimeligvis som ettervirkning av det mangeårige fengselsopphold som seierherrene belønnet ham med som hevn for det Krupp-konsernet hadde betvdd for Tyskland under de to verdenskriger. Det var vel egentlig hans far som i tilfelle burde ha sittet bak gitteret, siden han var konsernets leder, men faren var i 1945 så gammel og senil at det ikke anstendigvis lot seg gjøre — hvis en da kan snakke om anstendighet hos seierherrene.

Alfried ble først løslatt i 1951 og gikk straks igang med å bygge opp igjen det industrielle fyrstedømme.

Vask, maling,
tapetsering,
mønstermaling
RIMELIG

1. KLASSES FAGMANN

— Telefon 26 55 30 —

Månadsbladet
FRIHUG

Frisinna tidtrøyt- og opplysningsblad. Friit ordskifte om NS, rettsoppgjøret m.m. Fylgjetongar om Hunza-folket, Jack London (ill.), sjøromanar m.m. Årspris kr. 25,—.

Postgiro for bladv. 80 821. Utgjevar: Erling Seim, Kinn

for for å hindre en slik fortsatt uheldig utvikling finnes frem til en regulering av forholdet. Vi foreslår derfor at det nu blir opprettet en stilling ved Rikskanselliet, som er direkte underlagt der Führer og en tilsvarende stilling i det norske utenriksdepartements avviklingsavdeling, som er blitt innordnet i in-

(Forts. side 7)

Men oppgaven var håpløs. Skjøene av Morgenthau-lanen hvilte ennu over Vest-Tyskland og de allierte krevet at alle jern- og stålverkene skulle selges, noe Krupp ikke kunne etterkomme fordi det ikke fantes kjøpere. Senere har konsernet med vekslende hell forsøkt seg på andre felter enn den våpenproduksjon som Krupp høytidelig måtte love å gi avkall på. Ifjor var det et riktig dårlig år og det opstod finansielle vanskeligheter, som bare kunne løses ved at selskapet ble omdannet til et aksjeselskap og ikke lenger var i privat eie.

Meddelelsen herom kom i mars i år og den siste industrifyrsten i Kruppfamilien skulle altså ikke overleve dynastiets undergang lenge. Han har riktignok en sønn, Arndt, men denne har ikke vist noen interesse for firmaet. Han har gitt avkall på det hele mot en årlig utbetaling av 1 mill. D-Mark og streifer nu rundt som playboy.

Demokrati på arbeidsplassen

Da Rjukananleggene var i sin vorden tok en gang salig Sam Eyde seg en tur på arbeidsplassen for å se, hvordan det gikk.

Han stanset opp ved en ralle, som holdt på å kløve sten med slegge. Den som har prøvd seg på dette, vil vite at det krever innsikt i stenartens struktur, ikke bare krefter.

Det lyktes ikke for rallaren ved første slag med sleggen. «Aa, ta i get», sa Eyde. Rallaren reiste seg opp, rakte Eyde sleggen med følgende ord: «Jag lemnar klubban»!

Man får håpe, at de som er ute etter demokrati i direksjonen, for det er vel det det gjelder, ikke får samme svar.

?

INTET TYSKERHAT I DANMARK

Når man leser danske publikasjoner, så må en få det inntrykk at danskene er sterkt tyskfiendtlige. En Gallup-undersøkelse har imidlertid vist at avisene her som så ofte ellers fører en på villspor. 61 pst. av de spurte erklærte at de var vennlig innstillet overfor det tyske folk, mens bare 8 pst. erklærte at de var tyskfiendtlige. 9 pst. svarte at de ikke visste og 22 pst. var likegyldige. Det later altså til at bakmennene for den uopphørlige hets mot Tyskland ikke har høstet de frukter de håpet på. Vi skulle tro at forholdet er noe lignende her i Norge.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Foreldete menneskerettigheter

På bakgrunn av den melding vi bringer på annet sted i dagens nummer om at mishandlede og forfulgte NS-folks menneskerettigheter altså er foreldet og derfor ikke interesserer den europeiske menneskerettighetskommisjon, er det av ganske spesiell interesse å notere seg den energi som utvises fra norske partipolitikeres side i forbindelse med hendelsene i Hellas.

Hjemmefrontorganet VERDENS GANG, som den noe nasjonalt anløpne AFTENPOSTEN fremdeles trykker til sitt brede økonomiske bryst, ofrer en hel side med bilder og tekst på å fortelle sine rettsglade og menneskerettsvennlige lesere om «en gruppe skandinaviske parlamentarikere» som i disse dager forbereder seg på å reise til Hellas for å tale et myndig og sakkyndig ord til de onde makthavere der, som driver rettsforfølgelse mot sine politiske motstandere, som de kaller for landssvikere! Og naturligvis finner vi den borgerlige samlingsregjering John Lyng, statsadvokat fra det norske Hellasoppgjørs tid, i spissen for den norske gruppe, flankert av ingen ringere enn Aase Lionæs og Finn Gustavsen, Norges nye nazileder, skal man tro Anders Lange.

Dette meget sakkyndige utvalg skal sammen med noe mindre utvalg fra Sverige og Danmark avsted på åstedsbefaring. Og det affiserer naturligvis ikke vår norske høyremann Lyng at det svenske «høyreparti har vist liten eller ingen interesse for saken og er ikke representert.» For Lyng er altså med og vel da som en slags sakkyndig. For utvalget skal ifølge VG «undersøke forholdene til de politiske fangene i landet» og Norge har som kjent i sin tid hatt over tredve tusen slike mot de stakkarslige 5 000 i Hellas, så Lyng må vel kunne bedømme forholdene — spesielt fordi han jo var aktivt med på å sperre de norske fangene inne som fremskutt deltager i det norske politiske oppgjør.

Men, det var ikke akkurat dette heller vi tenkte på i forbindelse med de foreldete menneskerettighetene i Norge, som gjør at damen og herrene må søke utenlands for å finne avløp for menneskevennligheten. Vi leser nemlig i VG at «dessuten får de som oppgave å finne ut om Hellas har brutt med Europakonvensjonen og menneskerettighetsavtalen. Om dette viser seg å være tilfelle er ikke Hellas lenger berettiget til medlemskap i Europarådet».

De norske partipolitikere kan altså reise trygt ned til Hellas, for i Norge ble uretten begått før Norge vedkjente seg menneskerettigheter og en derfor trygt fortsatt kan opprettholde den gamle og foreldete urett. En kan til og med gi gode råd til forsinkede menneskerettighetskrenkere som i Hellas og andre steder. Det gjelder å være ute i tide og ikke komme for sent til urettbussen, for å tale med salig Churchill.

Riktignok er det så at tysk urett aldri foreldes trass i lov og konstitusjon. For tyskere — og kanskje grekere også? — er ikke virkelige mennesker av samme urokkelige og ubestikkelige rettssinnelag som det der er rådende hos Lyng og Aase Lionæs og andre norske partipolitikere. Og det er naturligvis ingen grunn til at Norge skal følge det eksempel som lovprises så sterkt når det gjelder Tyskland, dette å la retten råde uansett foreldelse og andre påskudd av den art menneskerettighetsforsvarerne i Strassburg påberoper seg for intet å gjøre.

Å jo, det går fremover med menneskeheten i sin alminne-

Også et broderskap

En skal lese meget merkelig for øynene lukkes for godt. Som i pressen om at Rolf Gerhardsen (Einar Gerhardsens bror) skal skrive en bok. Det er for såvidt ingen merkverdighet hos oss i lille Norge å skrive bøker, men den ekstra merkverdighet ligger i følgende pressemelding:

«Den vesentlige del av den nye boks materiale hentes fra hemmelighetsstemplede regjeringsprotokoller som idag er i Gerhardsens eie.»

Den avdøde, nitide sannhetssøkende gransker i politiske saker, professor Johan Scharffenberg, forlangte i sin tid offentliggjørelse av visse for det norske samfunn uhyre viktige protokoller omkring okkupasjonstiden. Forlangendet førte ikke frem. Hvordan kan da en Rolf Gerhardsen ikke bare få seg utlevert hemmelighetsstemplede regjeringsprotokoller, men også få dem til odel og eie?

Er dette et nytt eksempel, i tillegg til de mange, på moralsk utglidning fra det offentlige side, en ny hån mot det norske folk? Eller er det så, at slike regjeringsprotokoller etter en viss tid, — f. eks. 20 år, — foreldes og kastet i bossen og dermed blir gefundenes fressen og eiendom for hvem som helst?

I så fall må våre nitide granskere melde seg slik at hittil hemmeligholdte sannheter om tiden før — under og etter okkupasjonen også kan bli utgitt i bøker. Men da i Scharffenbergs ånd og ikke med påholden broderpenn.

ABH

lighet og norske partipolitikere i særdeleshett! På grunn av foreldelse kan de siste nu ikke bare hvile i fred på de gamle onde gjerninger, men til og med kontrollere og dømme forsinkede kolleger i Hellas.

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Kjøpes!

Årgangene av «Folk og Land» eller «8. Mai» før 1964, løse eller innbundne, ønskes kjøpt.

Er også kjøper av Jon Skeie: «Landssvik» og «Forhandlingene med Tyskland 1940», samt Johan Scharffenberg: «Aktstykker».

Tilbud til

O. V. Aspheim, Jevnaker

Danskene minnes von Schalburgs død på Østfronten

Sammenkomst i København og planer om opprettelse av en minnelund eller et minnesmerke for de falne frontkjempere

I vår danske kollega REVISION finner vi følgende beretning, som vi gjengir i dette blads egen sprogform:

Den 2. Juni 1942 faldt Frikorps Danmarks afholdte Chef, Kommandør C. F. von Schalburg paa Østfronten under de heftige Kampe omkring Ilmensøen.

Denne Dato har gennem de mange Aar været en Mindetag for de gamle Frontkæmpere, og da det i Aar var 25 Aarsdagen, var der denne Gang samlet et større Antal end sædvanligt ved Gravene paa Vestre Kirkegaard i København ved Kransenedlægningen. Da Formanden for Udvalget var forhindret paa Grund af Sygdom, holdt fhv. Folketingsmand Einar Jørgensen Mindetalen for von Schalburg og de mange Kammerater, der blev derude.

Einar Jørgensen trak i store Linier Frikorps Danmarks Historie op og paaviste, at de tapre danske Soldaters Indsats paa Østfronten gav Tusinder andre unge Danskere og andre unge fra andre Lande en Maalsætning. De vidste alle, at de kæmpede mod Kommunismen, som for dem var en Ideologi, der var i skarp Modsætning til den vestlige Kulturs Tankegang og Livsindstilling.

Vor Lidelsesvej i dette store Opgør endte i Berlins Ruiner, hvor alle de frivillige Frontkæmpere fra mange Lande prøvede at dæmme op for den røde Syndflod uden med en rimelig Chance for at slippe levende fra det med Livet — men tro mod deres Soldatered og deres Overbevisning.

Tiden derefter har været en tornestrøet Vej, baade for de overlevende, Enkerne og Mødrene; men Modgangen har aldrig faaet os til at give op. Vi har hentet Styrke hos de faldne, der gav det højeste, et Menneske kan give, nemlig Livet. Denne Styrke har bundet os umærkeligt sammen paa en Maade, som kun vi kender.

Derfor møder vi op Aar efter Aar for ikke alene at nedlægge en Krans og mindes vore faldne Kammerater, men ogsaa paa denne Maade symbolsk at bringe dem en Tak for den Styrke, de i alle disse Aar har givet os. Med disse Ord vil vi i Tankerne mindes de Kammerater, der ikke vendte tilbage til deres Fædreland.

Efter Kransenedlægningen samledes man til et Møde under kammeratlige Former, hvor bl. a. Einar Jørgensen

Frikorps Danmarks afholdte sjef C. F. von Schalburg

fremlagde et Udvalgs Planer om Oprettelse af en Mindelund eller et Mindesmærke for de faldne. Disse Planer skulde koordineres med andre Udvalgs Planer, hvorfor han bad interesserede, som ønskede at være direkte med ved Planlæggelsen og Valg af Stedet, at skrive til ham. Adresse: Ludvig Hegners Allé 5, Taastrup.

—o—

Hvalfangstbestyrer Lars Andersen død

En nesten legendarisk skikkelse, hvalfangstbestyrer Lars Andersen, Sandefjord er død, 76 år gammel.

Han var født i Sandar og begynte som hvalfanger allerede i 1906. Han har drevet fangst både ved Svalbard og i Sydishavet. Som hvalskytter og som leder av de største norske og senere tyske fangst-ekspedisjoner ble Andersen kjent for sin dyktighet som skytter og for sin «hvalteft».

Lars Andersen ble satt utenfor da «de gode» overtok i 1945 og «gjeninnførte rettsstaten.» Aktiv og driftig som han var søkte han dog og fant virkefelt utenlands. Virksomheten til Forbundet for Sosial Oppreisning viste han stor interesse for og støttet opp om arbeidet. Også dette blads redaksjon tenker med glede og vemod tilbake på samtaler og samvær med Lars Andersen.

ANNELIESE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

FOR UNGDOMMEN

Red.: Hallvard M. Paasche

Men nye slekter fødest der korp og daude gol
og nye heimar reiser seg av gruset,
og borni spring på tun att og tindrar i sol
og nye bjørker syng sin song kring huset.

God oppslutning

Vi er glad over å kunne notere god og økende oppslutning om UNGDOMSSPALTEN. Det er mange som skriver til oss og ber om opplysninger om spørsmål de har vært i tvil om. Mange sender oss innlegg til spalten og mange har tegnet abonnement på FOLK OG LAND for halv pris som studerende ungdom.

Alt dette er vi naturligvis glad for og vi håper at oppslutningen blir enda bedre i høstsemestret vi nu går inn i. Spesielt er det vårt håp at riktig mange unge vil lufte sine meninger i spaltene. Det behøver ikke nødvendigvis være meninger som faller sammen med redaksjonens, for vi ønsker at det skal være høyt under taket hos oss. Forutsetningen er da naturligvis at det dreier seg om en ærlig og sømmelig menings-tilkjennegivelse og ikke om provokasjoner.

Reinhardssaken og den nye hetsbølge

Da Reinhard ble stilt for retten i Baden-Baden, våknet nordmennene «til liv» igjen. Påny kom hatet fram mot de som tenkte annerledes for nesten 30 år siden. Det er ikke måte på hvilke «forbrytelser» disse «landssvikerne» har gjort.

For mange av oss som tilhører den unge generasjon virker denne hetsen idiotisk. Jeg personlig har ofte spekulert på om hetsen er et utslag av dårlig samvittighet og et forsøk på å dekke over egen dumhet og skrøpelighet. Tiden vil vise om jeg har hatt rett.

Også denne helteglorien over jøssingene er det etter min mening på tide å fjerne. Mange «tapperhetsmedaljer» kunne vært spart dersom nordmennene hadde tenkt mer realistisk. En er nå tross alt ikke moden for heltebetegnelsen bare en «er med» i en såkalt «heimefront».

Personlig er jeg overbevist om at både Quisling og Hitler en gang vil få oppreisning. Historien er nå engang slik at det det gjelder er å få tingene på avstand. Personers verdier oppdages aldri i de år de er i live, men seinere blir de avduket og hedret.

Gymnasiast

Er det modig å følge flokken?

Det er noe som forundrer oss unge når vi dag ut og dag inn år etter år leser i avisene og ellers blir servert i radio og TV og alle andre steder beretninger om hvor heltemodig det norske folk var under den tyske okkupasjon. For, såvidt vi skjønner, så var så å si hele folket den store hvite flokk og bare noen ganske få sviktet denne overveldende enstemmigheten. Og da spør vi oss selv om det egentlig var noe så heltemodig og stort dette å følge med den store flokken, å gjøre det som alle andre gjorde? At okkupasjonsmakten imellom halte en eller annen ut av denne flokken spiller i denne forbindelse mindre rolle. For rent prosentvis kostet det vel adskillig mere å være med i den bitte lille flokken som fulgte det de mente var rett og gagnlig for landet uten å bry seg om at «alle andre» var på den andre siden.

Vel, det vi spør om er da dette: Er det så meget mere heltemodig og storslagent å være sammen med de mange mange enn å gå den smale veien gjennom hat og forfølgelse fordi en mente det var rett?

Tenkende ungdom

WAS BLEIBT?

Mit der Mode kommt und geht,
Was sich aufblüht als modern.
Nur was echt und wahr im Kern,
Das besteht.

Gerhard Schumann

Den danske pornografi

En av de aller mest omskolerte tyske aviser er «Süddeutsche Zeitung», som derfor meget hyppig og med velvillige skulderklapp siteres av de norske ydemokratiske aviser. Den tuter iherdig med alle tidens ulver og går som DAGBLADET heller ikke av veien for litt pornografi imellom til oppmuntning for leserne. Men selv denne tidens vakre presseblomst begynner å skjønne nu at noe er galt fatt. I forbindelse med festlighetene i København, hvor forøvrig også norske honoratiorene ble bespist og bedrucket, anstiller bladet betraktninger over den overhåndtagende pornografiflomm som tyter frem i kiosker og butikker. Den danske pornografi, som den norske vel er en avlegger av, har skiftet karakter, mener bladet. Før var det nærmest en slags nakendyrkelse med frisksportbakgrunn, hvor

sunnhetstruttende unge mennesker viste frem sine fysiske fortrinn. Nu derimot er det hele «meist levantinischen Ursprungs».

Skinnet bedrar

Også når en leser tyske publikasjoner får en inntrykk av at hele den tyske studentverden befinner seg langt ute på venstre fløy og at den er enstemmig mot alt som har med patriotisme å gjøre og for å gi avkall på så å si alt.

En «allubundersøkelse blant studenter arrangert av «Spiegel» gir imidlertid et annet og hyggeligere bilde:

Et flertall på 47 pst. er mot en anerkjennelse av Oder-Neisse-grensen.

Hver tredje student ønsker sitt fedreland en bedre (Forts. side 6)

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dshanian.

Bare omkring femti meter borte lå Svartehavet, hvis bølger slo mot strandbredden. Her var våren forlengst kommet med all sin prakt. Trærne utfoldet sin grønne prakt, og fuglene sang til vårens pris. Det var bare de tause, falne sovjetkrigere som brøt vårens fest med sine avsjelede legemer ved siden av de tankvåpen de engang hadde betjent. De lå der urørte langs veien mens vi marsjerte. Vi passerte også flere store kirkegårder. — «Om vi bare kunne lære litt av tyskerne», sa stedets sivile i beundring over de velordnede kirkegårder tyskerne hadde fått i stand. Kirkegårdene var ny-anlagte og deres fallne var begravet med verdighet.

Vi hadde således allerede forlatt den ville og nakne Kertsjinske halvøy og kommet ned til den herlige svartehavskysten, hvor det vakre landskapet på Krimhalvøya åpner seg. Det er her som om

solen rammer en og varmer kraftigere fra sin uendelige høyde ned på de fruktbare haver og utbrer regnbuens mange farger. Man skulle tro at det er herfra våren får sin prakt og deler den ut til verden.

Det lot til at meldingen om vårt komme allerede var nådd frem før vi ankom, for mange av kompaniets medlemmer hadde samlet seg utenfor inngangen til bolighuset, hvor de ventet på oss. Vi ble møtt på armensk vis med varm applaus, og vi ble lykkønsket med oppriktig ungdommelig begeistring, og således hilst velkommen. Til vår store overraskelse traff enhver av oss igjen gamle kjente med hvem vi hadde kjempet sammen mot tvskerne i de forskjellige armenske divisjoner. Med smil såvel som med tårer omfavnet vi hverandre. Og brått husket vi på våre familier, slektninger og pårørende i Armenia som tålmodig ventet på vår hjemkomst, og allikevel uten å få høre fra oss om vi var ilive eller var døde. Vi fikk også gjense kamerat Karo, den samme mann, som var kommet til Kertsjinsk fangeleir og derfra avhentet oss armeniere til arbeidsleirene.

Det første som ble gjort var å sende oss til badet og få våre klær desinfisert, hvorefter vi ble inkvartert i rene værelser. At vi kom fra en muhammedansk landsby var nok til at de motsatte seg å få utøy medbrakt til armenske bolighus. De var utstyrt med nyvasket sengetøy og med greie tresenger.

Denne dagen fikk vi ikke utrettet stort. Vi utvekslet meninger med landsmenn som hadde samlet seg rundt oss, nysgjerrige etter å få høre mest mulig om arbeidsforholdene på våre tidligere arbeidsplasser.

For mitt vedkommende våknet håpet om bedre leveforhold her i arbeidskompani nr. 1.

Igår var jeg et mistenkelig, utstøtt individ som ble fjernet fra min stilling og sendt fra det armenske arbeidskompani og direkte puttet inn i det azerbeidsjanske kompani. Og idag befant jeg meg blant mine armenske landsmenn, tilmed i et kompani som ble regnet for å tilhøre de aller beste blant alle de andre av arbeidsbataljonens fem kompanier. Også mine fire ledsagende kamerater delte min glede over endelig å være kommet inn i det armenske kompani Nr 1.

(Forts. side 6)

Vest-Tysk angrep på pressefriheten

I Tyskland har det påny vært stort spektakkel omkring NATIONAL-ZEITUNG og ekkoet har rullet flittig også i norsk presse, spesielt da i DAGBLADET naturligvis, siden dette blad sammen med norsk kringkasting har en så iherdig hetser som korrespondent i Tyskland. Den tyske ukeavis hadde på basis av en reportasje fra en utsendt medarbeider til krigsskueplassene i Midt-Østen konstatert at israelerne ikke fulgte andre prinsipper enn Hitler når det gjaldt å utrydde motstandere. Artiklen var forsynt med et bilde av den israelske angrepsleder Dayan og et av Hitler. Vedkommende nummer ble naturligvis straks beslaglagt etter at et stort og vel organisert indignasjonens hyl hadde steget mot himlen. Imidlertid måtte det jo et påskudd til for slik

å gå løs på pressefriheten, og det var vanskelig å finne. Til slutt måtte man klamre seg til paragrafen om at det er forbudt å «gjenopplive nazismen» og det hevdet man da at bladet hadde gjort ved å bringe Hitlerbildet. En så da naturligvis bort fra at det stadig har vært bragt bilder av Hitler både i blader og bøker. Påskuddet var altså tynt, så tynt at man ikke våget å opprettholde beslagleggelsen. Det endte med at numret fikk komme ut etter at Hitlerbildet var fjernet. Men nu går bladet til aksjon mot de zionistvennlige myndigheter.

Rent bortsett fra den rettslige aksjon, bringer bladet for eksempel ovenstående karikatur med underskriften: «Anklagede, De medgir altså at De har sagt sannheten!»

*

HORS DE COMBAT:

FRA KULTURFRONTEN

Æresminner

Ja, hvorfor egentlig ikke han?

Journalist Sigurd Heiestad i Aftenposten er landskjent som sjakkentusiast. Det var han som nylig gjorde seg bemerket med en vakker nekrolog over sjakkspilleren Thomas Amlie. Han var øyensynlig ikke oppmerksom på at Amlie, som var politiinspektør i Oslo i 1940, hadde vært medlem av NS. Mindre kjent er det at den samme Heiestad har dyptgående interesser også på andre felter.

I adskillige år hadde vi i vår hovedstad en original som gikk under navnet «Luse-Frans». Han så ut som en lasaron, skitten og fæl, der han vandret rundt på gater og streder med sin håndkjer-

Fridtjof Nansen i Knut Wigerts skikkelse. Er dette landets store sønn? Vi skulle heller gjette på en sekretær eller til nød en byråsjef i ett eller annet departement.

re. Han skrubbet og vred på seg. Nå biter lusene, sa folk flest. Mere tolerante tilskuer var tilbøyelig til å mene at han led av en St. Veitsdansk lignende sykdom. Denne Luse-Frans gjorde neppe et menneske noe ondt i sin ynkelige tilværelse. Han sov i portrom og kjellerhalser og levde et liv som ikke en hund ville ha misundt ham. Det ble sagt om ham at han slett ikke var så fattig som folk trodde, men at han ikke undte seg selv det aller ringeste. Han levde for å kunne gi til kristelige formål.

Nå har den tidligere omtalte Heiestad funnet ut at denne merkelige lasaron har gjort seg fortjent til et minnesmerke. I fullt alvor foreslår han at det skal reises en statue av vennen Luse-Frans.

Vi er midt mellom å smile og le av denne bisarre idé, men plutselig stanser vi opp. Ja, hvorfor ikke? Det er rundt om i verden reist statuer av menn som aller helst burde overlates til en nådig glemsel. Mange av dem har i sitt liv klart å bringe ulykker, fortvilelse og død over titusener, hundretusener, endog millioner av mennesker. Og derfor skal de minnes og æres. Så hvorfor ikke til en forandring en statue av en som ikke har gjort noe ondt? Bare det er noe å stanse opp ved i en tid da menneskene, takket være massenåvirkning av dertil egnede media, ledet av hensynsløse, villt ærgjerrige bakmenn, beviselig blir ondere og ondere — i en tid da alt bevisst blir satt på hodet, da løgn blir forkynt å være sannhet, da svik og falskhet hedres mens oppofrende nasjonal holdning blir til forræderi, da det heslige og perverse blir utropt som den sanne kunst. Jo, Heiestad er kanskje inne på noe allikevel.

Men har vi humor nok til å tåle et slikt minnesmerke utenfor alle land?

Vi har Rolf Strangers ord å holde oss til. Han var selvsagt med da København feiret sitt store 800-årsjubileum. Hvor det er fest finner vi Stranger. Han var da også å se ved det meget omtalte kaffebord som i umåtelig lengde var dekket på Strøget fra Rådhusplassen til Kongens Nytorv. En journalist spurte den festende ærespersonist om noe lignende kunne tenkes arrangert i Oslo. Stranger trodde ikke det. Ikke fordi vi mangler humor, tilføyet han, for det har vi!

Vi må uvilkårlig tenke på Heiestads tilsynelatende så forrykte idé da vi leser om den filmen som nå lages for å glorifisere Gunvald Tomstads «innsats». Takk, vi foretrekker Luse-Frans.

Det er som bekjent seirherrene som skriver Historien. Det er dem som bestemmer hvem som er helter og hvem som er «forrædere». Nå etter siste krig er dette formelig satt i system. Vi opplever i bøker og filmer at personer blir skrytt opp i skvene som etter vår kanskje noe naive oppfatning man helst burde snakke meget lavt om. Mens Tyskland kjempet for livet mot halve verden fantes det folk som gjorde sitt ytterste for å tilføye det u-livssåret innenfra. Vi kan nevne en Canaris. Han har forlengst fått sin «æresfilm» hvor han naturligvis skildres som den edleste personlighet. Man kan mene om 20. Juli-mennene hva man vil, men å søke dem uødelliggjort som høyreiste martyrer er vel å sette saken lovlig langt på spissen.

Vi har altså fått vår Tomstad.

Kampfeller som kjente ham, er av den oppfatning at han til å begynne med var

(Forts. side 7)

Den virkelige Fridtjof Nansen ser skeptisk på den nye filmen.

XXII

«Granen och den gamle»

Er det et tidens tegn at også SVENSKA DAGBLADET nu pusser støvet av den forkjetrede Knut Hamsun?

En av våre svenske lesere har sendt oss et utklipp av SVENSKA DAGBLADET for 17. juli med en stort oppslått artikkel om Knut Hamsun av Bjørn Fabricius Hansen. Vår svenske venn ser et tidens tegn i dette at selv SVENSKA DAGBLADET nu begynner forsiktig å trykke «landsforræderen» og «nazisten» Knut Hamsun til sitt bryst. Kanskje det nu efter vel tyve års forløp kan være noen fjær å låne også for svenske nydemokrater hos «den gamle»? Vi gjengir i det efterfølgende artikkelen i norsk oversettelse:

Et bind prosa og fem høye graner holdt meg selskap helgen som gikk. Det var et godt selskap. Prosabindet har sin historie og granene sin — at de skygger vinduene mine i en leierård like i nærheten av storhøvens sentrum er en sensasjon for meg — men dette skal bare handle om boken. Det skulle imidlertid vise seg at det var en forbindelse, ja et slektskap mellom dem, mellom boken og granene. Vi skal komme tilbake til det.

Boken er av en forfatter som regnes til de store her i Norden, en av de aller største, men på bibliotekene finner man den aldri. Der finnes «Sult» og «Pan» og «Markens grøde», den roman som ga forfatteren Nobelprisen, og det finnes kanskje noen til, men nettopp denne boken her finner man ikke. Og likevel hører den på sett og vis til Knut Hamsuns merkeligste. Med den avsluttet han sitt forfatterskap, han var da nær 90 år gammel. Boken utkom i 1948 og Hamsun skulle leve enda noen år.

Det dreier seg altså om På gjengrodde stier.

Jeg kan tenke meg mere enn én forklaring på at boken er så vanskelig å få tak i, iallfall på mindre biblioteker må den spesialbestilles. Den enkleste forklaring har med bibliotekenes utvalg å gjøre. Den som av plasshensyn bare kan velge ut tre eller fire romaner av Hamsuns hele produksjon, den kan unnvære «På gjengrodde stier». Som dikterverk legger boken intet til det som Hamsun allerede hadde skrevet.

En annen forklaring er at ingen spør efter den. Den lesende almenhet er vel ikke interessert, kanskje kjenner den ganske enkelt ikke til at boken eksisterer.

Og det finnes nok dem, som synes at dette er vel og bra, som mener at det ingen skade er skjedd om akkurat denne boken ikke er å få tak i.

«På gjengrodde stier» handler om den for Hamsuns beundrere pinlige hendelse i hans lange liv, om tiltalen for landsforræderi under annen verdenskrig, om arrestasjonen og dommen som falt midtsommer 1948. Nu har

Hamsun i retten

årene gått og ikke bare i Norge er det vel ikke lenger noen skam å like Hamsun, men det bør være Hamsun før 1939. Det som hendte med ham under krigen og årene nærmest efter er fremdeles konfliktladet. Og selv om det atter er «tillatt» å lese bøkene og bildene av ham på ny holdes frem, så er det spørsmål om et bilde som i visse detaljer er retusjert: selve slutten på historien snakkes det ikke om.

Men Hamsun selv snakket om den. Han snakket om den i denne boken som han skrev midt i den vanskeligste tiden.

En dag i mai 1945 ble den da 86-årige forfatter og hans hustru pålagt husarrest og et par uker senere ble Hamsun ført bort. Han ble holdt i forvaring på forskjellige sykehus eller andre pleieanstalter og han måtte tilslutt også gjennomgå psykiatrisk undersøkelse. Herunder stilte en professor diagnosen «Varig svekkede sjelsevner». Som beskrivelse av den mann som samtidig skrev «På gjengrodde stier» er diagnosen u-fattelig. Den viser bedre enn noe annet hvor tilspisset og urimelig situasjonen var.

At boken er et verk av en nesten 90-årig forfatter tenker man sjelden på. Og det er ikke det som i første rekke er merkelig med den heller. At forfattere ennu i høy alder er produktive er riktignok sjeldent, men det forekommer. Nei, merkelig og i sitt

(Forts. side 8)

Menneskerettskommisjonen —

(Forts. fra side 1.)

Søkeren gjør innsigelser mot sin domfellelse av en rekke grunner og ber Kommisjonen om å undersøke den lovlige basis ikke bare for hans egen domfellelse, men også for domfellelsen av omkring 60 000 andre nordmenn som også har blitt straffet på grunn av deres medlemskap i Nasjonal Samling.

En organisasjon ved navn «Forbundet for Sosial Oppreisning» har erklært at den slutter seg til den foreliggende søknad.

I

Søkeren anfører at domfellelsene og straffene det gjelder i stor utstrekning var bygget på forordninger utstedt av eksilregjeringen i London i årene 1940—45. Regjeringen hadde imidlertid ingen kompetanse til å gi lover i henhold til den norske konstitusjon, ettersom Grunnlovens paragraf 49 fastsetter at det er Stortinget som har den lovgivende makt.

Det er riktig at Grunnlovens artikkel 17 ga Kongen en viss rett til å utstede provisoriske forordninger når Stortinget ikke var samlet, men denne rett var underlagt forskjellige betingelser og kunne ikke betraktes som tilstrekkelig legal basis for de forordninger som ble utstedt av eksilregjeringen. Ennvidere var visse forordninger utstedt mens Stortinget fremdeles var samlet i juni—september 1940 og under enhver omstendighet var forordningene ikke blitt opphevet i mai 1945 da Stortinget trådte sammen igjen, noe som skulle ha vært gjort hvis den legale basis hadde vært Grunnlovens paragraf 17.

Søkeren pekte på at imellom var den legale basis blitt hevdet å være spesialfullmakt gitt regjeringen av Stortinget ved dets møte i Elverum 9. april 1940, den dag tyskerne angrep Norge. Det ble hevdet at regjeringen ved den anledning var blitt bemyndiget til å vareta landets interesser inntil Stortinget igjen kunne samles. Søkeren hevder imidlertid at det var usant at det var blitt gitt regjeringen noen slik utvidet fullmakt, og at Stortinget i virkeligheten ikke hadde gitt regjeringen større kompetanse enn den allerede hadde i henhold til Grunnlovens paragraf 17.

Søkeren konkluderer med at regjeringen i henhold til den norske konstitusjon ikke var kompetent til å utstede omhandlende forordninger.

II.

Søkeren peker på at domfellelsen av medlemmene av

Nasjonal Samling var bygget på den antagelse at Norge hadde vært i krig med Tyskland i årene 1940—45. I virkeligheten var størsteparten av de nevnte personer dømt i henhold til anklagen om forbrytelse mot straffelovens paragraf 86, som fastsatte straff for enhver person som under en krig som Norge tar del i yder fienden assistanse. Søkeren hevder imidlertid at krigen mellom Norge og Tyskland sluttet 10. juni 1940 da den norske øverstkommanderende hadde undertegnet en kapitulasjonsavtale med den tyske sjef for troppene i Norge og våpenstillstand var blitt avsluttet. For å bevise at Norge fra det tidspunkt ikke lenger var i krig med Tyskland henviser han til betingelsene i kapitulasjonsavtalen, til erklæringer avgitt av kong Haakon etter 10. juni 1940 og han påberoper seg en rekke folkerettsekspertter og andre forfattere.

Da søkeren hadde sluttet seg til Nasjonal Samling etter 10. juni 1940 kunne det etter hans oppfatning ikke være spørsmål om assistanse til fienden, idet krigstilstanden hadde opphørt. På dette punkt mener han at hans sak er forskjellig fra søknad nr. 931/60 (Se Collection of Decisions, vol 6, p. 41) (Søknad fra avdøde major Kjelstrup. Vår bemerkning), idet domfellelsen i den sak også gjaldt medlemskap i Nasjonal Samling før 10. juni 1940.

III.

Søkeren anfører at under den tyske okkupasjon av Norge, hadde okkupasjonsmakten i henhold til artikkel 43 i Haagerkonvensjonen plikt til å sørge for den offentlige orden og sikkerhet og var berettiget til lovgivning hvis det trengtes ny lovgivning i den anledning. På den annen side hadde eksilregjeringen ikke rett til lovgivning, og de forordninger som var utstedt av londonregjeringen var derfor i strid med internasjonal lov. De kunne spesielt ikke være bindende siden de ikke var blitt offentliggjort på legal måte i Norge under okkupasjonsperioden.

Heller ikke når det gjaldt innholdet av disse forordninger kunne de godtas. For det første ble i mange tilfeller handlinger erklært straffbare som ikke hadde vært straffbare da de ble begått. Videre ble dødsstraff gjeninnført ved en alminnelig forordning, skjønt den var blitt avskaffet i kriminallovgivningen, og jurybehandling ble avskaffet når det gjaldt de nevnte forbrytelser.

Når det gjelder medlemskap i Nasjonal Samling, noterer søkeren at bare dette å være medlem ble gjort til kriminell forbrytelse i en forordning av 22. januar 1942. I henhold til denne forordning skulle slikt medlemskap betraktes som assistanse til fienden i henhold til artikkel 86 i straffeloven. I virkeligheten var dette det samme som kollektiv straff for medlemmer av et politisk parti og var i strid med artikkel 50 i Haagerkonvensjonen. Søkeren peker på at medlemskap i det tyske NSDAP i seg selv ikke var blitt betraktet som kriminell forbrytelse.

Menneskerettighetene voktes vel i Strassburg

Søkeren hevder videre at de provisoriske forordninger utstedt av eksilregjeringen faktisk ble anvendt av norske retter på det tidspunkt da Norge var okkupert av de allierte og det i henhold til søkeren ikke på noen måte kunne godtas at slike forordninger ble anvendt før Norge gjenvant sin suverenitet.

IV.

Søkeren påberoper seg artiklene 2, 5, 6, 7 og 13 i Konvensjonen. Han ber Kommisjonen om å pålegge den norske regjering å overholde sine forpliktelser i henhold til Konvensjonen.

KJENNELSE

Fordi de grunnleggende kjensgjerninger som hevdes, og spesielt søkerens fellelse og dom, står i forbindelse med en periode som ligger forut for 3. september 1953, datoen for at Konvensjonen trådte i kraft med hensyn til Norge; og fordi i overensstemmelse med de alminnelige anerkjente regler for internasjonal lov Konvensjonen bare styrer (govers) for hver kontraherende part, kjensgjerninger som ligger etter vedkommen- de parts inntreden: fordi det fremgår ved undersøkelse av søknaden at den forsåvidt angår disse påståtte kjensgjerninger ligger utenfor Kommisjonens kompetanse — **rationale temporis**,

Fordi når det angår søkerens klage med hensyn til hans krav på gjenopptagelse av rettssaken det må legges merke til at Konvensjonen under betingelsene i paragraf 1, bare garanterer de rettigheter og friheter som er fremsatt i Konvensjonens Section I; og fordi under artikkel 25, paragraf 1, bare påstått brudd på en av disse rettigheter og friheter fra en kontraherende part kan bli gjenstand for behandling av en søknad innlevert av en person, en uoffisiell organisasjon eller en gruppe mennesker; fordi undersøkelsen av det ligger utenfor Kommisjonens kompetanse ratione materiae siden retten til ny saksprøvelse som sådan ikke er medtatt blant de rettigheter og friheter som er garantert ved Konvensjonen; og fordi i overensstemmelse med Kommisjonens faste rettspraksis forhandlinger vedrørende søknader om saksgjenopptagelse faller utenfor virkeområdet til artikkel 6 i Konvensjonen (Se Applications Nos. 864/60, X. v. Austria — Collection of Decisions, Vol. 9, p. 17 and 1237/61, X. v. Austria — Yearbook V, p. 96), og fordi det følger at denne del av søknaden er uforenlig med Konvensjonens bestemmelser innenfor meningen med artikkel 27, paragraf 2 i Konvensjonen

SÅ ERKLÆRER KOMMISSJONEN DENNE SØKNAD FOR UANTAGELIG.»

*

Hva våre lesere angår, har de formodentlig her fått et nytt skoleeksempel på hvorledes det står til med beskyttelsen av menneskerettighetene i praksis! Og dette var det Hønsvald var så livredd for i sin tid!

For Ungdommen -

(Forts. fra side 4)

plass i solen, men bare 8 pst. tror at bundesregjeringen «gjør alt som er mulig å gjøre for å oppnå gjenforening.

46 pst. er av den mening at fagbevegelsen har større innflytelse enn den burde ha.

Det absolutte flertall, 51 pst. holder det for uriktig at det snakkes og skrives så meget om tyske krigsforbrytelsers.

Mini-Graham

Den amerikanske evangelist, «Guds maskingevær», Billy Graham, er ikke prinsipielt mot minikjoler: «Riktignok stiller det seg annerledes hvis denne drakt blir båret for å forlede mennene til syndige tanker. Det er et slett motiv», mente han. Hvorledes kan nu Billy være kommet på slike tanker?

Sovjetsoldat -

(Forts. fra side 4.)

Allerede dagen etter ble også vi nyankomne med de andre armeniere for å utføre et veiarbeide som strakte seg langs Svartehavskysten helt frem til byen Feodosia. Jeg var godt kjent på disse steder. Jeg hadde før krigen reist rundt her på artistturnéer og jeg hadde opptrådt i mange av Krims koselige byer og feriesteder, folkeparker, teatre, klubber og sanatorier. Kysten ved Krim, denne vidunderlige Sovjet-riviera, paradiset for de privilegerte partisjefer og for utenlandske delegasjoner, var nu blitt forvandlet til det rene helvete. Krigens uhyggelige ødeleggelser av skønne parker, hvor maleriske villaer kunne merkes overalt, gjorde en aldeles nedslått. De bomberammede praktboliger og ødelagte haver, vitnet om hvor fryktelige krigsoperasjonene må ha vært også her.

Og mens de sivile forsøkte å reparere såvidt mulig gjenstående ruiner av boliger og rette opp fruktbare haver, drev vi armeniere med både å reparere og bygge nye veier, samt oppføre nye broanlegg. Tyskerne var etterhånden blitt aldeles begeistret for dette arbeidskompaniet, som de anså for førsteklasse etter beste tyske mønster. Jeg tror de hadde rett, kompaniet bar sitt navn med rette. Det beste av sterk, frisk armensk ungdom med arbeidshug og sans for realiteter og til en viss grad med en respekt for tyskerne, hva disse ikke kunne unngå å merke seg. Armensk samhold, disiplin og ordensans tør jeg vel si karakteriserte kompaniet.

Vi påtok oss uten innvendinger og knurr alle arbeidsoppgaver som tyskerne ga ordre til. Armensk samhold, sans for renslighet og tran- sen til å være velkledd var noe tvskerne forsto å vurdere. Armenierne hadde egne verksteder hvor de selv forarbeidet verktøy av god kvalitet og foretok reparasjoner. Besøkte man deres boligbrakker og kjøkkener, kunne man, tross at vi var krigsfanger, vanskelig finne noen forskjell på de tyske boligbrakker og kjøkkener. Fra gulv, til sengetøy og kjøkkeninventar var alt skinnende rent. Armensk stolthet stred svært for under de vanskelige forhold å holde alt i den skjønneste orden, så det hele fikk et preg av tysk-armensk militær stil.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

Fra kulturfronten -

(Forts. fra side 5.)

NS-mann ekte nok, men at han ble kjøpt eller truet til å spille dobbeltspillerens sjofle rolle. Under den uhyre påkjenning som de nasjonale partimedlemmer dengang var utsatt for, var det ikke annet å vente enn at det kunne svikte her og der i de svakeste ledd. Vi kan være stolte av at det bare dreiet seg om rene unntagelsestilfeller. Menneskene er nå engang ikke bare engler, og det var ikke til å unngå at det også i våre rekker fantes folk som vi ville ha vært tjent med å være foruten. Tomstad var det groveste ytterpunkt, men det står ikke til å nekte at vi hadde enkelte som på sett og vis var langt farligere for den nasjonale tanke. Det har vært snakket endel om en bestemt mann — det er unødvendig å nevne navn — som til alminnelig forbløffelse fikk sin «landssvikdom» opphevet og ble tilkjent en erstatning på flere hundre tusen kroner. Dobbeltspiller?! Kanskje, men det er ikke så få som mener at det er utelukket. Og hva så? Ja, han må ha hatt en eller annen graverende inside information om en eller flere av de store kanoner på den «rette siden», sies det. Det fantes også i våre rekker noen ganske få psykopater som i nødens stund viste sitt sanne diabolske ansikt. Mens sågodt som alle sto faste som fjell overfor sine ubarmhjertige forfølgere var det unntagelser som vi ikke liker å tenke på. Det hendte at disse baserte sitt forsvar på å bringe de mest utspekulerte og endog direkte løgnaktige anklager mot kamerater i ulykken i den tro at de derved bedret sin egen sak. Det var synd med dette uungående slagget, for ellers tør vi påstå at det nasjonale parti representerte den beste og mest verdifulle del av det norske folk.

De som er skyld i det store rettsviket fra 1945 gjør fremdeles hårdnakket forsøk på å holde myten fra dengang i live. Det er derfor aviser, TV og lydradio med jevne mellomrum må holde hetsen igang. Det er derfor vi nylig «levet «De blanke knapene», den s.k. «avsløring» av den stakkarslige «smånazisten». Det er derfor vi nå får filmen om Gunvald Tomstad.

Hvordan kan det egentlig henge sammen at en slik film overhodet ser dagens lys med offentlig støtte? Vi har omtalt det tidligere. Filmproduksjonen er idag i realiteten et statsmonopol, og det er venstreradikale som bestemmer hva der skal lages. Kul-

turrådet er spekket med sosialister, det samme er det s.k. «filmproduksjonsutvalg», og nylig utnevnte den borgerlige regjering en venstreradikal kvinne til «kulturdirektør». Ble De forbauset dengang, så ble De det vel ikke mindre da den samme regjering noen måneder etterpå utnevnte A.P.'s nokså bekjente O. C. Gundersen til høyesterettsdommer. Til en høyesterett hvor på forhånd de venstreradikale førte det stor ord! Jo, de mange av oss som stemte «borgerlig» ved siste valg har i sannhet fått lønn for det. Vi må nesten erklære oss enige med Gundersen at svakere regjering har vi aldri hatt. Kan det ikke gå opp for de fyrene at denslags utnevnelser er det samme som å spyte velgerne rett i ansiktet?

Filmen om Gunvald Tomstad tjener utelukkende en ond hensikt. Den bidrar kun til å holde det verkende sår åpent som nå 22 år etter rettstatens sammenbrudd fedrelandskjærlige og noenlunde vettuge folk burde gjøre sitt ytterste for endelig å søke leget.

*

I en helt annen gate ligger det tredje æresminne som er gjenstand for vår behandling i dagens artikkel. Intet kunne være naturligere enn at vi laget en storfilm om Fridtjof Nansen. Det er omstendighetene ved denne films tilblivelse og utforming som vi skal oppholde oss litt nærmere ved.

Er det grunn til å være forbauset over at vår s.k. Høyremann Rolf Stranger, formann i styret for A/S Norsk Film, gir oppgaven om å lage manuskriptet til filmen om vår store landsmann til de to erkesocialister Sigurd Evensmo og A.P.'s Bang-Hansen? Egentlig ikke, for hans gjøren og laten er ikke lenger egnet til å forbause noen. Nansen var avgjort antisosialistisk. Han likte ikke det lunkne Høyreheller (Kanskje Stranger husket det?). Derimot var han levende interessert for de nasjonale bevegelser som trådte frem i slutten av 20-årene, og mente at vår redning lå der. Vi har våre alvorlige tvil om den sosialistiske forfatterduo vil huske denne meget viktige omstendighet.

Men det aller merkeligste ved denne film er dog det at den skal fremstilles i intimt samarbeide med sovjetruksene. Og under sovjetrussisk ledelse! Var det en oppgave som skulle kalle på en hel norsk innsats så måtte det være filmen om Fridtjof Nan-

sen, landets store sønn. Den del av Nansens liv som berører russerne skulle man tro disse ville være best tjent med å glemme. Den store hungerkatastrofen som herjet i Russland skyldtes jo ingenlunde bare naturlige forhold som misvekst og uår, den var muligens i enda høyere grad resultatet av den uvetlige og umenneskelige bolsjeviseringsprocess. Bøndene ble jaget fra sine gårder og frastjålet sin jord. Kolkhostanken krevet sine uhyre ofre.

Det ser ut til at det er adskillig grunn til å stille seg tvilende til den fremstilling vi vil få se i den ferdige film. Oø gehalten av den historiske korrekthet fremgår tydelig nok av et annet forhold som er kommet offentlig frem. Som alle vet var Vidkun Quisling Nansens høyre hånd og utrettelige hjelper under det umåtelige arbeidet i Russland. Uten Quisling hadde det ikke vært mulig å nå frem til så store resultater som dem man nå nådde. Men vil dette komme frem i den «historiske» filmen? Ingenlunde. På journalistenes spørsmål kunne den utrolige Stranger opplyse at Quisling overhodet ikke vil forekomme i filmen. Det er historie-gjengivelse som har vasket seg. Fordi man ikke liker en mann blir han ganske enkelt radert ut av Historien. Som «Sannhetsdepartementet» gjør i George Orwells mesterlige «1948».

Vi er spent på hvordan hele dette avsnitt vil bli fremstilt i den sovjetrussiskdirigerte filmen. De har nok for lengst funnet ut hvordan de skal gi den rette «vri» på Historien så den kan tjene til kommunismens forherligelse. Og hvorfor skulle de ikke nå da de s.k. sanne demokratier er i full gang med å omskrive Historien og gi hendelser og personer en slik tolkning at vi som var med, er ute av stand til å kjenne saker og ting igjen. Men Historien skrives jo ikke for oss, men for kommende generasjoner som ikke har forutsetninger for å avsløre falskneriene. Unektelig skulle vi — med den rette tolk ved vår side — gjerne se den sovjetrussiske versjon av filmen når den engang blir ferdig. Der vil formodentlig Nansen bli laget om til skjære marxisten.

En solklar vårdag i 1923 befinner vi oss i Lausanne i Sveits. Vi er på byens hovedgate og betrakter det pulserende livet. Da kommer en kjempeskikkelse mot oss. Det var som han ruvet over omgivelsene, ikke bare kroppslig men like meget ved den personlighetens makt som

syntes å stråle ut av ham. Overallt måtte man ha lagt merke til ham selv om man ikke ante hvem han var. Men her var han kjent av alle.

«C'est Nansen! Nansen!» lød det omkring oss. Det var ikke nødvendig med noen forklaring om at det var den berømte polarforsker og humanist. Nansen var nok.

Uvilkårlig måtte en være stolt av å være nordmann. Det sto ikke skrevet i stjernene dengang at den dag skulle komme da vi skammet oss dvt over det: maidagene 1945 da man her hjemme begynte en menneskejakt uten like, en vanvittig hets som var den dag idag

Fridtjof Nansen og Vidkun Quisling fotografert i Russland. Quislings navn er uløselig knyttet til det gigantiske hjelpearbeidet. Hvordan klarer Stranger og hans sosialistiske manuskriptforfattere en slik vanskelighet? Bare enkelt ved å hoppe bukk over dem.

Tilfellet ville at vi en juni-dag i år kom til å overvære at en skare sovjetrussere ledet opptagelsen av en filmscene ved Slottet. Den skulle forestille Fridtjof Nansen på vei til audiens hos Kongen. Men det var ikke noen makt og kraft som strålte ut av denne Nansen. Han virket nærmest sped og ubetydelig i Knut Wigerts noe spinkle skikkelse. Vi er selvsagt klar over hvor uhyre vanskelig det er for en skuespiller å gjenskappe en historisk personlighet, men dette var langt på siden av det riktige. Hvem kunne ha gjort det? En Egil Eide eller en Karl Holter kanskje i sine beste år. Idag har vi ingen.

Da vi så rollelisten offentliggjort festet vi oss ved at en sovjetrusser skulle fremstille kong Håkon. Vi har ingen innvendinger mot at denne oppgaven ble gitt til en bolsjevik. Rollen var ubetydelig ble det dessuten opplyst.

Hors de Combat

Ditt blad er avhengig også av din støtte!

NS forsvarte -

(Forts. fra side 2)

nenriksministeriet. Begge steder ville da være istand til, gjennom øyeblikkelig henvendelse til der Führer, å forhindre alt som kan tilintetgjøre det begynnende vennskapsforhold mellom Norge og Tyskland. Disse steder ville også være egnet til raskt og uten gnidninger å avgjøre alle økonomiske spørsmål som nu må vente i evig tid på en avgjørelse. Disse steder kunne også fortsatt bli bestående når det norske utenriksdepartement igjen trer i funksjon.

Sluttelig må også bemerkes, at det er blitt meldt oss fra Danmark at tyske steder tilsvnelatende gjør seg klar til å sjalte seg inn i de nasjonale bevegelser i Danmark og Sverige. Man frykter der det aller verste av en slik innsjalling, fordi alt kan bli ødelagt ved forståelsesløs inngripen.

Når det gjelder det viktige spørsmål om den storgermanske sammenslutning, så er det ubetinget nødvendig at man utnytter nøkkelstillingen Norge riktig og benytter de nasjonale i Norge til å styrke de beslektede bevegelser først i Danmark og så i Sverige, slik at de frivillige kan bringe disse land inn i den germanske blokk. Det er ikke å betvile at vi på en ganske annen måte enn tyskerne er istand til å nå dette mål, og det ville være en feil som ikke lar seg reparere hvis man ikke går veien over oss. Den første hovedbetingelse forblir imidlertid at det mellom Norge og Tyskland så snart som mulig blir sluttet en mønstergyldig fred, som også bringer det klart til bevissthet for Danmark og Sverige at Tyskland er Norges beste venn. Derfor må det for Guds skyld unngås at det slik som hittil ser ut som den tyske Wehrmacht og de tyske sivilmyndigheter vil voldta og utpresse det fattige lille norske folk. Det må klart demonstreres at etter at de nasjonale menn er kommet til roret er det satt strek over fortiden og at man ikke har til hensikt i Berlin å la det norske folk som har vært ført på villspor betale for det gamle systems synder. Det må aldri i Norge kunne trekkes en sammenligning med Versaillesdiktatet.

Fiskeflåten er blitt beslaglagt inntil 80 pst., de resterende 20 pst. er de minst brukbare skip. Hvis ikke vår fiskerflåte blir frigitt for størstedelens vedkommende kan vi hverken opprettholde vår egen ernæring, som for største delens vedkommende er basert på fisk, eller forsyne Tyskland med fisk. Båtene ligger der delvis helt ubenyttede.»

«Granen och den gamle»

(Fort. fra side 5.)

slag enestående blir boken først når man til forfatterens høye alder føyer til slikt noe som at den ble skrevet av en mann som plutselig var blitt rykket bort fra sin gård og sitt miljø fra år tilbake og dømt til en isolering som ble dobbelt fordi han var nesten helt døv.

Man kan også nevne annet: vanskeligheten for en mann i hans alder med å klare seg selv (men han synes å ha gjort det), forflytningene mellom forskjellige pleieanstalter, ondssinnet opptreden fra pleiepersonale (skjønt det også fantes eksempler på det motsatte), de mange forhør, den psykiatriske undersøkelse, venter på rettergangen, som stadig ble utsatt, og dommen.

Alt sammen finnes i Hamsuns bok, men ofte bare som en tørr konstatering. De helt motbydelige ytre omstendigheter blir aldri hovedsaken i boken, den handler om annet. De ytre omstendigheter tiltales heller aldri å påvirke bokens stil og «ånd». Det er først når den psykiatriske undersøkelse og rettergangen føres inn i handlingen at det kommer hete og harme inn i beretningen. Men også det behandler Hamsun mest som uverdige eller uvedkommende episoder i **det store og hele**. Det var imidlertid spørsmål om faktorer som han ikke var herre over og som fremtvang hans beslutning om å opphøre med det som hadde vært hele hans liv og gjerning, forfatterskapet. Bokens sluttlinjer lyder:

«St. Hans 1948. Idag har Høiestrett dømt, og jeg ender min skrivning.»

Slik tok han farvel med et forfatterskap som han hadde berømt med «Sult» seksti år tidligere.

Hvorledes skal man forklare diagnosen? Fru Marie Hamsun tok for sin del imot boken som et tilintetgjørende dementi av professorens ord om «varig svekkede sjelsevner». Og man holder gjerne med henne. For den som idag leser «På gjengrodde stier» står psykiateren frem som narren i denne tragedie. Han synes å ha spilt rollen til den som intet forstod. Ja, uttalelsen forekommer en så horribel, at man tvinges til å lete etter en forklaring. Kanskje professoren tross alt forstod? Kanskje stillet han med vitende og vilje en feilaktig diagnose? Kanskje trodde han at han skulle kunne hjelpe Hamsun ved å erklære at denne ikke var ansvarlig for sine handlinger?

Men diagnosen hjalp ikke, den gjorde bare alt verre. Hamsun visste hva han gjorde

de og han stod for det han hadde gjort, det fremgår av den tale han holdt for retten og som siteres i boken: «Når jeg satt der og skrev etter beste evne og telegraferte natt og dag, så satt jeg altså og forrædde mitt land, heter det. Jeg var landsforræder, heter det. Men jeg følte det ikke slik, kjente det ikke slik, og jeg kjenner det ikke slik idag heller. Jeg har den beste fred med meg selv, den aller beste samvittighet.»

Det vanskelige og innviklede spørsmål om Hamsuns skyld behøver vi ikke å befatte oss med her, vi snakker om **boken** og den handler som sagt mest om annet. Den handler om en mann som virkelig «har den beste fred med seg selv» og den freden formidler boken også til den som leser den. Vi møter en mann som viser hvorledes man kan leve og være seg selv midt i fornedrelsen. Og vi er vitne til hvorledes denne mann gjennom **handling**, ikke gjennom tenkning og drømming, skaper seg en frihet som gjør fangenskapet til noe mindre vesentlig, til noe av en illusjon. Han aksepterer sin situasjon og overvinner den.

Hamsun forblir hele tiden seg selv, men han er aldri seg selv nok, noe Ibsen forklarer er forskjellen på mennesker og troll. Hamsun forblir menneske også i nøden. Man sporer intet av selvmedlidenhet, klage eller bitterhet, men meget av medfølelse, en medfølelse som omfatter alt som gror, vokser, visner og dør. Intet er for lite eller ubetydelig til å omfattes av hans interesse. Han gjenerobrer i fangenskapet sin frihet og fyller armoden med rikdom.

I bokens «nu» blandes minner med det nærværende, de døde med de levende, mennesker fra før med nye bekjenskaper, litteratur med natur. Og på alt ser han med ømhet eller humor, en hamsunsk humor av det djerpe, islandske slaget:

«Igår flagget vi på halv stang her på plassen. Det var ikke mig som var død, men en midtalders mand på 56, og det var ikke et såkaldt ulykkestilfælde, men en daglig og ordinær kreft. Det er likegyldig. Han hadde vel hat sine planer han og, men så blev han stoppet».

Og når det blir glissent med mennesker omkring ham, så har han annet:

«Det står en liten gran nederst i den ustelte haven til nabohuset, hvad skjeller den mig? Derfor ser jeg knapt til den kant den er. Naturligvis farer den ilde og er vist dømt til å dø. Den er så

NYE DAGBLADSKKE BEKYMRINGER

DAGBLADETS monarkistiske avdeling, hvis leder formodentlig må være den Sverre Løberg som på sine gamle dager skriker om rettesfølging mot «majestetsforbrytere», slike som Hewins og Hans S. Jacobsen, har nå fått nye bekymringer. Kongen skal på vikingetokt til Argentina og bladet er sterkt bekymret for at han der må hilse på utvandrede NS-folk. Det geskjeftige blad har forspurt i øst og vest, blant annet i UD. Vi skulle neppe tro at de kongelige hender blir nevneverdig mere besudlet av å håndhilse på disse tidligere NS-folk. Både han og hans forgjenger har jo hilst på så meget rart før. Imidlertid tør det kanskje

vakker og liten, en meter høy og ret som et lys, men nu står en diger poppel og overskygger den og stryker den dag og nat i toppen med sit løv og gir den ikke fred et øieblik. Hvis den ikke stod i min vei, men det er ingen anden vei, og hvis den ikke var så hjelpeløs — men det rører mig ikke. Da jeg ikke har noget med den gjør jeg bare saktelig en sving i mørke høstkvelder og skjærer væk løv og grener så den får ro inat . . .»

Historien med granen slutter ikke der, det finnes en fortsettelse, men den overlates til lesere som gjør seg den møye å skaffe boken.

Til hvilken genre skal man regne boken? Er det tale om en roman, en selvbiografi, en forsvarstale eller hva? Den er både det ene og det andre og litt til. Den vil ikke riktig passe til noen etikett. Men sammenheng har den, akkurat som de andre langt mere kjente verker. Derfor kan man ikke gjøre noe bedre enn helt enkelt å sette betegnelsen en «Hamsunbok» også på denne siste lenken i et langt livs «skriveri».

Det finnes bøker hvis bakgrunn og tilblivelseshistorie har sin spesielle interesse. «På gjengrodde stier» er en slik bok. Dermed menes ikke at det skulle være nødvendig å kjenne til hele bakgrunnen for å forstå boken. Det er ikke nødvendig, men det øker forståelsen. Jo mere man trenger inn i bakgrunnen, desto mere blir man klar over at boken er verd en rangløss. Og det kommer nok.

«Der kommer vel en dag imorgen også, og jeg kan vente. Jeg har tiden for miø.»

være et annet spørsmål om disse folk som har funnet et nytt hjem i Argentina er så forhipne på å hilse på den ypperste representant for det hjemland som har behandlet dem så ille.

*

LINDSTRØMSAKEN

er henvist til behandling i Høyesterett. Lindstrøm ble som kjent i lagmannsrett idømt fengsel i 2 år og 6 måneder. Han har ikke anket over straffutmålingen, men vil at straffen skal gjøres betinget. For vår egen del sitter vi igjen med en beklemmende følelse av at her har det norske rettsvesen på skutt langt over målet og latt seg lede av en folkeopinion skapt av presse og politikere. For ingen kan vel være i tvil om at det nok sitter mange lindstrømer rundt omkring i norsk administrasjon, folk som presser sin kompetanse for langt. Men det var bare Harry Lindstrøm, som i forholdenes medfør ble kastet til ulvene.

*

UTVALGTE ANGRIPERE

En av Vest-Tysklands kjente venstreteologer, biskop Scharf, har ellers drevet det til offentlig å erklære om Israels resultatrike angrep at det gode resultat skyldtes at «Herrens kraft stadig er med dette Hans utvalgte folk». Kanskje teologen også i kristelig nestekjærlighet tenkte på virkningen av nappbombene over kvinner og barn.

*

26 SOVJETDIVISJONER

står det nu i satellitstatene. 450 000 mann holder Ulbrichtsonen besatt, ialt 20 divisjoner. 90 000 sovjetsoldater står på polsk og 45 000 på ungarsk jord. Ialt utgjør dette altså 26 sovjetdivisjoner.

*

AMERIKANSK SUGEPUMPE

På bekostning av sin negerbefolkning som lever under de mest miserable forhold har man i USA skapt en kunstig levestandard som langt overgår den i resten av verden. Men så virker da også statene som en eneste stor sugepumpe som trekker til seg alle europeiske fagfolk som har mistet røttene i moderjorden og derfor faller som offer for den blanke materialisme. Det meldes således at årlig utvandrer det 1 000 ingeniører og fysikere fra England og de tidligere britiske kolonier til USA.

NØYTRALE!

Vest-Tyskland har som kjent gått i spissen når det gjelder å rope hurra for Israels røverkrig, og det viser for enhver måte sin sympati for angriperne. Myntkamret i Bayern hører med blant disse nymoderne nøytrale. Sjefen, Dr. Kellermann har offentlig erklært at han uten innvendinger har latt prege en Dayan-medalje. På den annen side ville man sannsynligvis ha avslått å prege en medalje med president Nassers kontratrafel. For en god stund siden hadde man avslått italienske ønsker om å prege medaljer med «bilder av berømte hærførere» som Mussolini, Stalin og Hitler. Et oppdrag fra Tyrkia hadde man likeledes avslått. Men Israel er naturligvis noe annet — — —

*

KONG HUSSEIN,

som den hele tid har vært alle israelvenners store håp i den arabiske verden, later ikke til å oppfylle forventningene. I et intervju har han nu vendt seg mot de israelske påstander om at de måtte vende tilbake til Palestina etter 2 000 år fordi det var deres politiske hjem. Kong Hussein gjorde oppmerksom på at Davids og Salomons politiske stat ikke bestod lenger enn i 70 år. «Det ville være nyttig for Israel å repetere sin historie», sa kongen.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Colletts gate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapielig samvær. Møtetid kl. 19.30.

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5. Oslo 4
Telefon 37 78 98
Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia
Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,—.

Bruk postgironr. 16 450.

Utgiver A/S Folk og Land

Viking Boktrykkeri